

Women in Europe for a Common Future | WECF

Aan de leden van de vaste Commissie voor
Infrastructuur en Milieu
uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Utrecht, 30 mei 2012

Betreft: AO op 5 juni a.s. over Milieuraad van 11 juni 2012

Contactpersoon: Cindy Vros

Geachte dames en heren,

Op dinsdag 5 juni a.s. heeft u een Algemeen Overleg met staatssecretaris Atsma over de agenda van de Milieuraad van 11 juni. Ten behoeve van dit Algemeen Overleg brengt WECF – Women in Europe for a Common Future - graag onderstaande punten onder uw aandacht met het verzoek deze te betrekken bij uw overleg met de staatssecretaris.

LIFE programma voor milieu en klimaatactie

We stellen het erg op prijs dat er in het Life programma extra aandacht komt voor klimaat en dat hiervoor een apart subprogramma komt. De aandacht voor milieuaspecten blijft ons inziens echter achter in vergelijking met de natuurcomponent. Wij stellen dan ook voor om naast het efficiënt gebruik van hulpbronnen ook aandacht te besteden aan de schadelijkheid van stoffen en het promoten van minder schadelijke substituten. Op financieel gebied zouden wij, naast de voorgestelde administratieve lastenverlichting, ook willen pleiten voor een vermindering van de eigen bijdrage dat momenteel 50% bedraagt. Behalve dat dit een (te) zware belasting is voor kleinere non-profit organisaties blijkt uit ervaring dat ook bij eventuele overheidspartners de belangstelling afneemt als ze horen dat slechts 50% van de kosten wordt vergoed. Verder leidt het vragen naar een hoge eigen bijdrage nogal eens tot het 'opkloppen' van de salarisbudgetten om op die wijze de eigen bijdrage te kunnen aantonen.

WECF
Biltstraat 445
NL – 3572 AW Utrecht
PO Box 13047, 3507 LA Utrecht
Phone: +31- 30- 23 10 300
Fax: +31- 30-23 40 878
E.mail: wecf@wecf.eu

St. WECF, KvK Utrecht & Omst.
Registratie nr. 41186799
Rekening 1266.45.11
Tenaamstelling: WECF
IBAN: NL96 RABO 0126 6451 16
BIC: RABONL2U
NGO status bij ECOSOC /United Nations

Het 7^e Milieu Actie programma.

In het huidige 6e Milieu Actie Programma is de prioritering van Gezondheid en Milieu een belangrijke aandrijver geweest voor het EU beleid betreffende REACH en het pesticidenbeleid. Wij dringen erop aan dat de Ministerraad ook in het 7e Milieu Actie Programma grote prioriteit blijft geven aan milieu en gezondheid.

Wij maken ons grote zorgen over de inadequate regelgeving voor hormoonverstorende stoffen (EDC's), chemische cocktails, zeer zorgwekkende stoffen (SVHC) en nanomaterialen. Hierdoor worden mensen, vooral kinderen en de meest kwetsbaren, onvoldoende beschermd tegen mogelijke gevaren voor de gezondheid en het milieu. Dit draagt bij aan de snelle toename van niet-overdraagbare ziekten.

Wij roepen op tot een 7e EAP met concrete en tijdgebonden doelen, heldere doelstellingen en oplossingsgerichte beleidsaanbevelingen. Het 7e EAP zou bestaande lacunes moeten afdekken en zorg moeten dragen voor een betere naleving van de huidige regelgeving.

Hieronder lichten wij bovenstaande punten kort toe:

Hormoonverstorende stoffen (Endocrine Disrupting Chemicals; EDC's)

Hormoonverstoorders vormen een aanzienlijke bedreiging voor gezondheid en milieu. Steeds meer wetenschappelijk onderzoek wijst op een verband tussen de blootstelling aan deze zogenaamde EDC's en vele schadelijke effecten op de menselijke gezondheid, zoals hormoongerelateerde kankers (borst-, teelbal- en prostaatkanker), obesitas, diabetes, hart- en vaatziekten, vruchtbaarheidsproblemen en verstoorde hersenontwikkeling. Het recente EDC rapport gepubliceerd door de Europese Commissie, levert verontrustend bewijs dat de negatieve effecten van EDC's momenteel onderschat worden en dat huidige EU regelgeving ontoereikend is om de problemen het hoofd te bieden.

Chemicaliën mengsels/cocktails

Dagelijks worden we blootgesteld aan een cocktail van (synthetische) chemicaliën via de lucht die we inademen, het voedsel dat we eten en het water dat we drinken. Voor een groot aantal stoffen is vastgelegd wat de maximale hoeveelheid is waar een gemiddeld mens aan blootgesteld mag worden. Maar ook wanneer de blootstelling aan individuele chemicaliën beneden het vastgestelde niveau blijft, laten de nieuwste wetenschappelijke resultaten zien dat stoffen 'bij elkaar opgeteld' kunnen leiden tot een - mogelijk wel gevaarlijk - "cocktail effect."

Het *State of the Art report on mixtures toxicity* (Kortenkamp et al, Dec. 2009), gemaakt in opdracht van DG Milieu van de Commissie, stelt: "Er is consensus op het gebied van mengseltoxicologie dat de gebruikelijke stof-voor-stof benadering van de risicoanalyse wel eens te simplistisch zou kunnen zijn. Het gevaar bestaat dat op die manier het risico van chemicaliën voor de menselijke gezondheid en het milieu onderschat wordt." De inschatting van de gezondheidsrisico's en de gevaren van chemische mengsels zou middels interdisciplinair onderzoek dienen te gebeuren.

Nanomaterialen

Gefabriceerde (mensgemaakte) nanomaterialen worden onder andere toegepast in textiel, cosmetica, pesticide, coatings en verf. We eten ze, ademen ze in, smeren ze op onze huid en spoelen ze in onze rivieren, maar we negeren hun effect in het menselijk

lichaam en de natuur. Hoewel het gebruik ervan in allerlei producten toeneemt en daarmee ook de blootstelling eraan van consument en milieu, ontbreekt zelfs de meest basale informatie om de risico's van deze technologieën in te schatten. De budgetten voor onderzoek naar gezondheids- en milieurisico's moeten verhoogd worden om een tegenwicht te bieden aan het geld dat besteed wordt aan de ontwikkeling en marketing van nieuwe producten die nanomaterialen bevatten. Een bijkomend probleem is dat testmethoden en -apparatuur achterblijven bij de voortschrijdende productontwikkeling. Testmethoden die op adequate wijze de mogelijke gevaren van nanomaterialen kunnen bepalen moeten zo snel mogelijk ontwikkeld en goedgekeurd worden.

Internationale aanpak chemicaliën

We zijn blij met de gecoördineerde uitvoering van chemische verdragen. De belangrijkste principes van duurzaamheid, het voorzorgbeginsel, intergenerationele gelijkheid, vervuiler betaalt en gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden, moeten hierbij worden gehanteerd.

Wij dringen er bij lidstaten zoals Nederland op aan om meer kandidaatstoffen aan te melden voor het Verdrag van Stockholm en het Verdrag van Rotterdam, en zo meer stoffen op de lijst te krijgen. Ook vragen wij om een hernieuwde verbintenis aan SAICM op het hoogste politieke niveau. Regeringen en belanghebbenden zouden de financiële ondersteuning van de uitvoering van de SAICM en de multilaterale akkoorden over chemicaliën en afval fundamenteel moeten vergroten.

Kwik

De onderhandelingen over het internationaal 'Kwik Verdrag' vinden plaats tegen de achtergrond van snel toenemende kwikniveaus. Wetenschappers schatten dat, als er geen maatregelen worden genomen om deze trend te keren, de vervuiling van Stille Oceaan met kwik in 2050 zal zijn verdubbeld ten opzichte van 1995. Het kwikgehalte in vis, een primaire bron van blootstelling voor de mens, zal hierdoor toenemen. Hoewel enige voortgang op INC3 is geboekt, maken we ons ernstige zorgen of het verdrag enig effect heeft op de stijgende trend in kwikniveaus, gezien de zwakke maatregelen op belangrijke onderdelen uit het verdrag en de volledige patstelling op het gebied van emissies en financiële overwegingen. Zonder gerichte maatregelen tegen de bronnen van kwik kan het verdrag zelfs een verhoging de emissies legitimeren terwijl de gezondheid van mens en milieu onbeschermd blijven.

Neonicotine insecticiden

In het kader van de internationale bijeenkomsten over het chemische stoffenbeleid vragen we dringend aandacht voor dit punt.

Wij zijn erg bezorgd over de effecten van de veelgebruikte neonicotinoid insecticiden. Deze insecticiden zijn in de jaren negentig geïntroduceerd en wordt steeds meer in verband gebracht met de bijensterfte (en sterfte van andere bestuivers). De bijen, motten en libelles die van bloem naar bloem vliegen zijn van vitaal belang. Naar

schatting is een derde deel van de landbouwopst bestuift door deze hardwerkende insecten. De economische waarde van bijen wordt voor de landen in de Europese Unie geschat op ruim 14 miljard euro. Enkele landen, waaronder Frankrijk, Duitsland en Slovenië, hebben het gebruik van neonicotinoids al beperkt vanwege zorgen over hun effecten op bijen. In andere landen, waaronder Nederland, is neonicotinoids (imidocloprid) een van de probleemstoffen in oppervlaktewater. Om de massale bijensterfte te beperken, vragen we een algemeen verbod op het gebruik van gevaarlijke neonicotinoid insecticiden.

Duurzaamheids Top Rio + 20

De overgang naar een 'Groene Economie' is een van de agendapunten van de Rio+20 conferentie, met name binnen de context van armoedebestrijding.

De 'groene economie' moet het welzijn van iedereen ondersteunen en zich inzetten voor sociale rechtvaardigheid en gelijke kansen. De kwetsbare groepen en armen hebben rechten nodig om hun levens en bestaansmiddelen te beschermen. Ze kunnen niet alleen vertrouwen op marktwerking - want op de markt wint de kapitaalkrachtigste.

De rol van vrouwen bij duurzame ontwikkeling en een groene economie is essentieel. Dit wordt door de Wereldbank met statistieken in hun recente rapport ook onderschreven. Investing in de participatie van vrouwen levert procentueel het meeste op. Toch vormen vrouwen momenteel wereldwijd nog 70 % van de allerarmsten. Minder dan 16% van alle parlementszetels wordt bezet door vrouwen. De Wereldbank kwam eerder dit jaar al met de conclusie dat genderdiscriminatie slecht is voor economische ontwikkeling. Bedrijven met veel vrouwen in de top doen het uitstekend. Bedrijfsleven en vakbonden spelen daarom een belangrijke rol bij het creëren van banen voor vrouwen in de groene economie.

Daarom dringen wij erop aan dat de Milieuraad zich sterk maakt dat de EU het voorstel van IJsland zal steunen om een concrete, ambitieuze doelstelling te hanteren voor het creëren van een aandeel van tenminste 40 % van de nieuwe 'groene banen' voor vrouwen.

Aandacht voor genderspecifieke aanpak

Bij de laatste onderhandelingsronde van landendelegaties over de conceptteksten voor het Draft outcome document hebben de G77 en China een intern compromis gesloten met een aantal landen in het Midden-Oosten dat alle teksten met betrekking tot gender (aandacht voor gelijke rechten, kansen en participatie van zowel vrouwen als mannen) uit de verschillende hoofdstukken worden geschrapt en alleen samengebracht in het subhoofdstuk over *gender equality and women's empowerment*. Dat was ook het argument waarmee zij de paragraaf op het recht van vrouwen op *landgebruik* uit het subhoofdstuk over voedselveiligheid hebben gehaald. In de nieuwe tekst van de co-chairs is dit recht niet teruggekomen in de subsectie over gender equality.

Wij roepen Nederland op om in de Milieuraad te bepleiten dat de EU zich sterk maakt dat dit essentiële recht weer terug komt in de tekst.

In de nieuw onderhandelde tekst ontbreekt de aandacht voor genderspecifieke aanpak en gelijke rechten in de hoofdstukken over '*disaster risk reduction*', duurzaam toerisme, duurzaam transport, bossen, biodiversiteit, bergen, chemicaliën en afval, duurzame consumptie en productie en grondstofwinning. Het ontbreken van genderspecifieke analyse en aanpak van problemen en kansen voor een duurzame ontwikkeling op al deze gebieden zal leiden tot verminderde kansen en participatie van vrouwen en dus

minder resultaat in de opbouw van een groene economie. Dit is in tegenspraak met de conclusies van deskundige autoriteiten als de Wereldbank.

WECF dringt aan op een opstelling van de EU in de Rio Conferentie die de belangrijke waarde van genderspecifieke aanpak ter versterking van een groene economie in alle bovengenoemde hoofdstukken onderstreept en verdedigt.

Grondstoffenwinning

Op het gebied van grondstoffenwinning is vanuit de VS een voorstel voor safeguards gekomen, dat belangrijk is voor het leefmilieu van de lokale bevolking en ook ondersteund zou moeten worden vanuit Nederland. Ook in het hoofdstuk over bossen staat een voorstel voor gebruik van REDD+ dat aangevuld zou moeten worden met safeguards.

Gezondheid en Milieu

Er ligt een nieuw subhoofdstuk over gezondheid. WECF dringt erop aan het recht op een gezond leefmilieu, met specifieke vermelding van het uitfaseren van zeer zorgwekkende stoffen (Substances of Very High Concern), inclusief hormoonverstorende stoffen (EDCs) en asbest (chrysotile asbestos), hierin beter te verwoorden.

Wij hopen dat u bovenstaande punten mee zult nemen in uw discussie met de Staatssecretaris van Milieu over de Agenda van de komende Milieuraad.

Hoogachtend

Sascha Gabizon
Algemeen Directeur WECF

cc. Staatssecretaris Atsma

